

Alte orașe prin care s-a efectuat schimbul de produse ale Țării Românești ca și ale Moldovei, de altfel, erau situate chiar în zona deltei. Unul din acestea, important centru al comerțului internațional în a doua jumătate a secolului al X-lea, era *Pereiaslaveț*. Din Bizanț se aduceau aur, stoffe, vin, diferite fructe; din Cehia și Ungaria argint (probabil podoabe) și cai; din Rusia, blănuri, ceară, miere și sclavi. *Pereiaslaveț* era locul de adunare al tuturor acestor mărfuri, înainte de a fi vândute sau trimise mai departe: «aci se adună toate bogățiile» scrie Sviatoslav al Kievului, bun cunoscător al situației de fapt¹, care-l determină, de altfel, să se gândească la mutarea capitalei aci, pe Dunăre, «unde pulsul vieții de atunci bătea mai tare»². Podoabele de aur și de argint, stoffe scumpe, vinul și fructele sudice, blănurile și caii, ca și sclavii erau destinați însă și frunțașilor feudali și orășenilor bogați din ținuturile dunărene. Cercetările recente de la Garvăn-Dinogetia confirmă o asemenea realitate³. *Pereiaslaveț* mai este amintit și la 1087, într-o expediție a flotei bizantine⁴, și către 1150, când este vizitat de Sarif al Idrisi⁵. Negotul cu sudul pare a fi însă mai vechi: monezi arabe din secolele VII—XI au fost găsite la Bosia (raionul Iași), la Echimăuți și Alcedar (la NE de Orhei, aproape de Nistru), mai spre nord, în Polonia⁶ și spre vest, în Maramureș și în Moravia, la Kelče⁷: este deci probabil că neguțătoria cu mărfuri orientale au urmat căile de uscat prin viitoarea Moldovă, până în Polonia sau Moravia, chiar înainte de epoca de care ne ocupăm.

Un alt centru a fost la *Garvăn-Dinogetia*: cercetările sistematice din ultimii ani au evidențiat caracterul orășenesc al așezării, activitatea meșteșugarilor săi, ca și legăturile sale de comerț⁸. Mai spre răsărit, *Noviodunum*, Isaceea de astăzi, domina vechiul vad de trecere: important punct de sprijin al flotei romane, el și-a continuat rolul și în secolele X—XII, păstrând legăturile cu Bizanțul în a cărui stăpânire se află încă pe la 1195; orașul a existat, probabil, până spre finele veacului XIII, judecând după monezile de bronz găsite aci, emise de Hoarda

¹ *Cronica lui Nestor* — ed. Popa Lisseanu, p. 73.

² B. A. Ribakov, *Scurtă privire asupra fenomenelor generale din istoria rusă, din secolul al IX-lea — jumătatea secolului al XIII-lea*, în «ARSİ», 1962, Nr. 4, p. 53.

³ Petre Diaconu, *Un pandantiv globular descoperit la Biserica Garvăn*, în SCIV, IX, 1958, 2, p. 445—449; E. Comșa și Gh. Bichir, *O nouă descoperire de monede și obiecte de podoabă din secolele X—XI, în așezarea de la Garvăn (Dobrogea)*, în «Studii și cercetări numismatice», III, 1960, p. 227—231; I. Barnea, *Amforele feudale de la Dinogetia*, în SCIV, V, 1954, 3—4, p. 524 și 527.

⁴ Ana Comnena, *Alexiada*, ed. B. Leib, VII, III, 4, p. 95—96. Cf. I. Barnea, *Relațiile...*, în SCIV, IV, 1953, Nr. 3—4, p. 644.

⁵ «Barasklavis» la Idrisi: M. Guboglu, *op. cit.*, p. 12—13; I. Barnea, *op. cit.*

⁶ Krystyna Musianowicz, *An early medieval commercial centre at Drohiczyn, the Siemiatycze district*, în «Wiadomości Archeologiczne», XXIV, 1957, 4, p. 299.

⁷ Const. C. Giurescu, *Tirguri sau orașe și cetăți moldovene din secolul X pînă la mijlocul secolului XVI*, București, 1962, în mss. la Editura Academiei R.P.R.

⁸ I. Barnea, *Relațiile dintre așezarea de la Garvăn și Bizanț*, în SCIV, IV, 1953, nr. 3—4, p. 641—671; același, *Amforele feudale de la Dinogetia*, în SCIV, V, 1954, nr. 3—4, p. 513—530; același, *Meșteșugurile în așezarea feudală de la Garvăn (sec. X—XII)*, în SCIV, VII, 1956, nr. 3—4, p. 407—419; același, *Noi contribuții la cunoașterea Țesutului în așezarea de la Garvăn*, în SCIV, XII, 1961, Nr. 2, p. 307—314; Gh. Bichir, *Contribuții la cunoașterea Țesutului în așezarea de la Garvăn*, în SCIV, IX, 1958, Nr. 2, p. 429—443; Ștefan Constantinescu, *Pescuitul în bălțile Dunării, în lumina săpăturilor arheologice de la Garvăn (sec. X—XII)*, în SCIV, VII, 1956, nr. 3—4, p. 407—419. Gh. Ștefan, I. Barnea, B. Mitrea, *Șantierul arheologic Garvăn (Dinogetia)*, în *Materiale*, VIII, 1962, p. 690.